

גליון תתקכב • ערש"ק פרשת אחרי

• שנת העשרים •

לקראת שובת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

“ויעש כאשר ציווה ה'” – פשיטא!?

בהאדיו”ט ה' עושה כה"ג בצאתו מן הקודש

מעשה נדב ואביהוא – חולי אהבה להשי"ת

שינה טובה ונגינה בתפילה

אור
החסידות

מכון אור החסידות

סניף ארץ הקודש
ת.ד. 2033
כפר חב"ד 6084000
03-738-3734
Likras@likras.org

Or Hachasidus

Head Office
1469 President St. #BSMT
Brooklyn, NY 11213
United States
(718) 534-8673

צוות העריכה וההגהה: הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי,

הרב מאיר יעקב זילברשטרום, הרב צבי הירש זלמנוב, הרב שלום חריטונוב, הרב מנחם טייטלבוים,

הרב אברהם מן, הרב מנחם מענדל רייצס, הרב אליהו שוויכה

פתיחה

בעזרת"ת.

הננו מתכבדים להגיש לפניכם את הקונטרס 'לקראת שבת' (גיליון תתקכב) היו"ל לפרשת אחרי, ובו אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות חידושים וביאורים שבתורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נב"מ זי"ע.

◇ ◇ ◇

מדור "מקרא אני דורש" שבפתח הקובץ עוסק בדברי רש"י על הפסוק "ויעש כאשר ציווה ה'", דלאורה כיון שבכתוב מפורש שכל הענינים המפורטים בפרשה צריכים להיעשות "בחדוש השביעי בעשור לחודש", הרי מובן מעצמו שאהרן לא עשה זאת קודם לכן, ואם כן, לשם מה צריך רש"י להשמיענו שאהרן עשה זאת רק "כשהגיע יום הכיפורים"? ויבאר דברי רש"י ודיוקיו לשונו המופלאים.

מדור "יינה של תורה" עוסק בביאור מעשה נדב ואביהוא - אהבת ה' עד כלות הנפש, ויבאר מדוע הוצרך משה להזהיר את אהרן "שלא ימות כדרך שמתו בניו", ויבאר ענין חולת אהבה להקב"ה ומה מתרחש למי ששיגי רק מ"ט "שערי בינה".

מדור "חידושי סוגיות" עוסק בהא דיו"ט ה' עושה כה"ג בצאתו מן הקודש, ויתלה ב' הגירסאות שבנוסח המשנה גבי יו"ט זה, כב' טעמי היו"ט - אם הוא על הצלת כה"ג שיצא חי מן הקודש, או על הצלחת עבודת היום, ויפלל כשיטת הרמב"ם שנראה ששילב ב' הסברות יחד, ויבאר דלהרמב"ם היציאה מן הקודש היא חלק ממעשי עבודת היום.

בברכת שבתא טבא
מכון אור החסידות

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים כאופן שהופיעו במקורם, אלא עובדו מחדש ונערכו ע"י חברי המערכת, ולפעמים הושמט ריבוי השקו"ט והמקורות שהופיעו במקורם, ויש להיפך, אשר במקור הדברים מופיעים בקיצור וכאן הורחבו ונתבארו ע"פ המבואר במקומות אחרים בחזרת רבינו. ופשוט שמעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי יבין.

ועל כן פשוט שמי שבירד הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנשמנו בתוכן הענינים), וימצא טוב, ויוכל לעמוד בעצמו על אמיתת הדברים.

תוכן ענינים

ב מקרא אני דורש
"ויעש כאשר ציווה ה'" - פשיטא!

אם כוונת רש"י היא להשמיענו שאהרן עשה את ציווי ה' ביום הכפורים ולא לפני כן - ה' לו לומר "כשהגיע יום הכפורים", ותו לא; ומה טעם מוסיף רש"י "עשה כסדר הזה"? / ובכלל: כיון שבכתוב מפורש שכל הענינים המפורטים בפרשה צריכים להיעשות "בחדוש השביעי בעשור לחודש", הרי מובן מעצמו שאהרן לא עשה זאת קודם לכן, ואם כן, לשם מה צריך רש"י להשמיענו שאהרן עשה זאת רק "כשהגיע יום הכיפורים"? / ביאור ברש"י ובדיוקיו לשונו המופלאים

(ע"פ לקושי שיחות חז"י עמ' 128 ואילך)

ה פנינים
ההבדל בין כפרת עבירות קלות לחמורות

(ע"פ לקושי שיחות חז"י עמ' 124 ואילך)

עיקר הכפרה - יום הכיפורים או השעיר המשתלח? (ע"פ לקושי שיחות חז"י עמ' 125 ואילך)

ו יינה של תורה
"משל לחולה" - בעבודת הש"ת

מדוע הוצרך משה להזהיר את אהרן "שלא ימות כדרך שמתו בניו"? / הייתכן שנדב ואביהוא, "קרובי" הקב"ה, חטאו? / מהי הסכנה ב"חולי האהבה" להש"ת? / ומה מתרחש למי ששיגי רק מ"ט "שערי בינה"? מעשה נדב ואביהוא - אהבת ה' עד כלות הנפש

(ע"פ ספר השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 428 ואילך. לקושי שיחות חז"י עמ' 120 ואילך)

ט פנינים
מדוע צריך הכהן הנטול ביום הכיפורים להיות נשוי?

(ע"פ לקושי שיחות חז"י עמ' 122 ואילך)

גם כהן גדול נקק למעלת התורה (ע"פ תורת מנחם ח"ב עמ' 383 ואילך)

י חידושי סוגיות
בהא דיו"ט ה' עושה כה"ג בצאתו מן הקודש

יתלה ב' הגירסאות שבנוסח המשנה גבי יו"ט זה, כב' טעמי היו"ט - אם הוא על הצלת כה"ג שיצא חי מן הקודש, או על הצלחת עבודת היום / יפלל כשיטת הרמב"ם שנראה ששילב ב' הסברות יחד, ויבאר בעומק דלהרמב"ם היציאה מן הקודש היא חלק ממעשי עבודת היום

(ע"פ לקושי שיחות חז"י עמ' 106 ואילך)

יג תורת חיים
שינה טובה

יד דרכי החסידות
נגינה בשעת התפילה

טז שיחות קודש
קירוב ה'בריות' לתורה מתוך אהבה - אבות פק א

צוות העריכה וההנהגה:

הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי, הרב מאיר יעקב זילברשטרן, הרב צבי הירש זלמנוב, הרב שלום חריטנוב, הרב מנחם טייטלבוים, הרב אברהם מן, הרב מנחם מענדל רייצס, הרב אליהו שוויכה

מכון 'אור החסידות', סניף ארץ הקודש ת.ד. 2033 כפר סב"ד,
Or Hachasidus - Head Office, 1469 President st. • 6084000
#BSMT, Brooklyn, NY 11213 - United States (718) 534 8673

להערות והארות:

טל' מערכת: 03-3745979 orhachasidut@gmail.com

מקרא אני הדרש

ביאורים בפשוטו של מקרא

”ויעש כאשר ציווה ה'” – פשיטא!?

אם כוונת רש”י היא להשמיענו שאהרן עשה את ציווי ה' ביום הכפורים ולא לפני כן – ה' לו לומר ”כשהגיע יום הכפורים”, ותו לא; ומה טעם מוסיף רש”י ”עשה כסדר הזה”? / ובכלל: כיון שבכתוב מפורש שכל הענינים המפורטים בפרשה צריכים להיעשות ”בחדש השביעי בעשור לחודש”, הרי מובן מעצמו שאהרן לא עשה זאת קודם לכן. ואם כן, לשם מה צריך רש”י להשמיענו שאהרן עשה זאת רק ”כשהגיע יום הכיפורים”? / ביאור ברש”י ובדיוקי לשונו המופלאים

בסוף פרשת יום הכפורים, לאחר שמפרט את כל פרטי הציוויים – בענין סדר העבודה ביום הכפורים – שהקב”ה צוה את משה שימסור לאהרן, מסיים הכתוב (אחרי טז, לד): ”ויעש כאשר צוה ה' את משה”. ומפרש רש”י:

”ויעש כאשר צוה ה' וגו' – כשהגיע יום הכפורים עשה כסדר הזה; ולהגיד שבחו של אהרן, שלא היה לובשן לגדולתו אלא כמקיים גזירת מלך”.

ובפשטות נראה, שרש”י מפרש כאן שני ענינים: (א) פירוש ענין ”ויעש” – ”כשהגיע יום הכפורים עשה כסדר הזה”; (ב) החידוש שבזה – ”ולהגיד שבחו של אהרן כו”.

וכאן יתבאר (בעיקר) כוונת רש”י בהענין הא' – ”כשהגיע יום הכפורים עשה כסדר הזה”; ועוד חזון למועד בעז”ה לבאר הענין הב' – ”ולהגיד שבחו של אהרן כו”.

ב. בביאור דברי רש”י כתבו המפרשים (רא”ם. גור ארי'. שפתי חכמים. ועוד): ”לא מיד אחר הצוואה עשה כן, שהרי מיתתן של בני אהרן ה' ביום שמיני למילואים, ומסתמא היתה הצוואה מיד כדי שלא יבוא למקדש, ושמיני למילואים ה' בראש חודש ניסן – ואיך עשה אהרן 'כאשר צוה ה' את משה', והא לא צוהו הקב”ה אלא דוקא ביום כפורים! לכך פירש 'כשהגיע כו'”.

אך לפי פירושם קשה:

אם כוונת רש"י היא (רק) להשמיענו שאהרן עשה את ציווי ה' ביום הכפורים ולא לפני כן - ה' לו לומר "כשהגיע יום הכפורים", ותו לא; ומה טעם מוסיף רש"י "(כשהגיע יום הכפורים) עשה כפדר הזה" - ענין ה"סדר" מאן דכר שמי' ?!

גם עצם דברי רש"י שאהרן עשה כציווי ה' "כשהגיע יום הכפורים" - אינם מובנים לכאורה: כיון שבכתוב מפורש שכל הענינים המפורטים בפרשה צריכים להיעשות "בחודש השביעי בעשור לחודש", הרי מובן מעצמו שאהרן לא עשה זאת קודם לכן. ואם כן, לשם מה צריך רש"י להשמיענו את זה ?!

ג. והנראה לבאר:

כיון שכל הפרשה (מתחילת הסדרה), כולל גם התיבות "והיתה זאת לכם לחוקת עולם וגו'" שהן התחלת פסוק דידן - נאמרה בסמיכות לראש חודש ניסן, ה' מקום לפרש שגם "ויעש כאשר צוה ה' את משה" ה' מיד לאחר הציווי; ולא לאחר זאת עד ליום הכפורים, כמה חדשים לאחר מכן !

והגם שאין שייך לומר שאהרן עשה בפועל את מצות ה' לפני יום הכפורים (כנ"ל ס"ב) - ה' אפשר לפרש שבתיבת "ויעש" כאן מתכוון הכתוב לזה שאהרן (מיד) קיבל על עצמו לעשות את העבודה "כאשר צוה ה' את משה"; וע"ד מ"ש בפרשת בא (יב, כח), לאחר אמירת פרשת הפסח על ידי משה: "וילכו ויעשו בני ישראל כאשר צוה ה' וגו'" - ופירש שם רש"י: "וכי כבר עשו? ... אלא מכיון שקיבלו עליהם, מעלה עליהם הכתוב כאילו עשו".

וזו כוונת רש"י בדבריו כאן: "כשהגיע יום הכפורים" - לשלול את הפירוש הנ"ל, ולהבהיר שכוונת הכתוב באומרו "ויעש" היא כפשוטו, שאהרן עשה את העבודה בפועל בבוא יום הכפורים.

[וההכרח של רש"י לפרש כך - כי לאחר שבפרשת בא מחדש הכתוב בלשון "ויעשו" שהקבלה נחשבת כעשי', כבר יודעים אנו כלל זה ואין צורך להשמיענו עוד הפעם שקבלת אהרן נחשבת כעשי'].]

ד. אולם מעתה קשה: אם "ויעש" קאי על העשיי' בפועל ביום הכפורים, מהו החידוש? פשיטא שאהרן קיים את דבר ה' !

וכדי לבאר החידוש ממשיך רש"י - "עשה כפדר הזה":

רש"י כבר פירש לפני כן (פ' אחרי טז, כג), שפסוק אחד בפרשה נאמר שלא על הסדר. והיינו, שבסדר הפרשה באה הוצאת הכף והמחתה מיד לאחר שילוח שעיר המשתלח, ואילו הסדר הנכון והאמיתי הוא שהוצאה זו באה רק לאחר סיום הענין כולו (עיי"ש בפרטיות).

וזהו שמחדש הכתוב באומרו "ויעש כאשר צוה ה' וגו'" - עשה כסדר הזה", שאהרן עשה

בסדר הזה שפירש לנו רש"י לפני כן; וזאת אף על פי שכאשר אמר משה רבינו לאהרן את הדברים, אמר לו את הציוויים באותו סדר כפי שהם כתובים בתורה, ולא כפי הסדר שאהרן הי' צריך לעשות בפועל.

[וכפי שמוכח מתוך לשון רש"י שם: "אמרו רבותינו שאין זה מקומו של מקרא זה . . כל הפרשה כולה נאמרה על הסדר חוץ מביאה זו כו'" - היינו, שהשינוי מהסדר הנכון לא הי' רק בכתיבת הדברים בתורה, אלא גם באמירת הפרשה לאהרן].

ה. אבל בזה אין רש"י יכול להסתפק; כי לכאורה יש כאן דבר שהוא היפך מ"פשוטו של מקרא": לפי דברי רש"י, החידוש הוא בזה שאהרן "עשה כסדר הזה", היינו, שאהרן עשה שלא כפי הסדר שבו נצטווה ע"י משה (וכך נצטווה משה מפי הקב"ה - כנ"ל ס"ד); ואם כן, איך ייתכן לומר על זה "ויעש כאשר צוה ה' את משה"??...

[ואף ש"כאשר צוה ה' גו'" כולל גם כוונת הקב"ה שלא אמרה בפירוש - כנ"ל ס"ד - בכל זאת, מכיון שכל עיקר כוונת הכתוב היא להודיענו ש"עשה כסדר הזה" שלא נאמר בפירוש, הוצרך הכתוב לומר זה בלשון אחרת, ולא בלשון "כאשר צוה ה'" שבפשוטו של מקרא הוא הציווי שנאמר מפורש בדיבור].

ולכן מוסיף רש"י עוד פרט - "להגיד שבחו של אהרן", שזה שהכתוב משתמש דוקא בלשון זו ("כאשר צוה ה' את משה" - אף שמצד הנקודה האמורה הי' מתאים יותר להשתמש בלשון אחרת, כאמור), הוא כדי להדגיש שאהרן עשה זאת רק בשביל לקיים את הציווי, ולא לגדולתו.

ונמצא, איפוא, שהלשון "כאשר צוה" יש בה שני ענינים: (א) בעיקר היא באה בהמשך ל"ויעש", "עשה כסדר הזה", שהרי גם "סדר הזה" הוא מה שצוה ה' ורק שלא אמרו למשה בפירוש. (ב) דיוק הלשון ("כאשר צוה") מלמדנו גם דבר נוסף - להגיד שבחו של אהרן שלא לבש את הבגדים לגדולתו אלא רק כמצווה ועומד.

עיקר הכפרה – יום הכיפורים או השעיר המשתלח?

כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם
לפני ה' תטהרו

בזמן הזה שאין בית המקדש קיים ואין לנו מזבח כפרה, אין שם אלא תשובה כזו. ועצמו של יום הכיפורים מכפר לשבים (טו, ל. רמב"ם הלכות תשובה פ"א ה"ט)

מלשון הרמב"ם משמע שעיקר כפרת "עצמו של יום הכיפורים" היא בזמן הזה דוקא, אבל בזמן הבית היתה עיקר הכפרה ע"י שעיר המשתלח, ואינו מזכיר גבי זמן הבית כפרת "עצמו של יום". ובטעם הדבר י"ל, דכיון שהשעיר מכפר על עצם ה"חפצא" של העבירות (ראה בפנינה קודמת), בדרך ממילא נתכפר גם האדם, ואינו צריך כפרה נוספת ע"י עצמו של יום, ד"בכלל מאתים מנה".

אך עפ"י יוקשה לשון הרמב"ם בהלכות שגגות (פ"ג ה"י): "אין יום הכיפורים כו' מכפרין אלא על השבים המאמינים בכפרתן, אבל המבעט כו' ביום הכיפורים אין יום הכיפורים מכפר עליו", דלכאורה, כיון שבזמן הבית עסקינן (שהרי הלכות שגגות עוסקות בחיוב הקרבנות), שבו עיקר הכפרה הוא על ידי שעיר המשתלח, הול"ל "אין שעיר המשתלח מכפר אלא וכו'?"

ויש לבאר:

אילו היתה הכפרה ע"י שעיר המשתלח בלבד - היתה הכפרה חלה גם על "המבעט", כי הכפרה דשעיר המשתלח היא על כללות ישראל (כמ"ש (פרשתנו טו, כא) "והתוודה עליו את כל עוונות בני ישראל", וכלשון הרמב"ם "שעיר המשתלח לפי שהוא כפרה על כל ישראל" (הלכות תשובה פ"א ה"ב)), ולא על כל יחיד בפ"ע, וא"כ לא שייך כלל לבעט בזה באופן שיבטל פעולת כפרת השעיר.

והטעם שאינו מכפר על "המבעט" הוא מכיון שכפרת השעיר עצמה תלויה ביום הכיפורים (ובלשון הרשב"א בשבועות ג, ב): "עיקר כפרתו של שעיר המשתלח משום תוקפו של יום הכיפורים הוא", ולכן אין הוא מכפר על המבעט ביום הכיפורים עצמו.

ולכן בדיון "המבעט" הזכיר הרמב"ם את יום הכיפורים ולא את השעיר, כי הטעם שהכפרה אינה חלה עליו הוא לפי שכפרת השעיר גופא תלויה ביום הכיפורים.

ההבדל בין כפרת עבירות קלות לחמורות

ונשא השעיר עליו את כל עוונותם אל ארץ גזרה ושלח את השעיר במדבר

שעיר המשתלח מכפר על כל עבירות שבתורה, הקלות והחמורות, בין שעבר בודן בין שעבר בשגגה, בין שהודע לו בין שלא הודע לו, הכל מתכפר בשעיר המשתלח. והוא שעשה תשובה, אבל אם לא עשה תשובה אין השעיר מכפר לו אלא על הקלות (טו, כב. רמב"ם הלכות תשובה פ"א ה"ב)

הקשו המפרשים (כס"מ, לח"מ ועוד): כיצד פסק הרמב"ם שהשעיר המשתלח מכפר על עבירות קלות בלי תשובה, והרי לדעת חכמים (שכמותם פסק הרמב"ם בהלכות אלו) אין יום הכיפורים מכפר אלא עם התשובה?

וי"ל, שלדעת הרמב"ם כפרת שעיר המשתלח וכפרת עצם יום הכיפורים שני מיני כפרה הם:

כפרת שעיר המשתלח - היא כפרה על **עצם העבירה** (ה"חפצא"), כמ"ש "ונשא השעיר עליו את כל עוונותם". והיינו שע"י כפרה זו נמחקת ומתבטלת העבירה עצמה; משא"כ כפרת יום הכיפורים היא כפרה על **האדם** (ה"גברא"), כמ"ש "כי ביום הזה יכפר **עליכם**" (פרשתנו טו, ל).

ומזה יובן החילוק בין ב' מיני כפרה אלו בנוגע לענין התשובה:

כפרת עצם יום הכיפורים, שהיא כפרה על האדם עצמו - אינה חלה (לדעת חכמים) אלא על השבים (כלשון הרמב"ם בהלכה הבאה: "עצמו של יום הכיפורים מכפר **עליכם**"), כי כדי לכפר על האדם צריך **האדם** להיות במצב שהוא שב אל ה', שאם לא כן אין הוא ראוי שהכפרה תחול עליו. וכיון שהכפרה היא על האדם ולא על העבירה, אין בזה חילוק בין עבירות קלות לחמורות.

משא"כ כפרת השעיר, שהיא על עצם מעשה העבירה - יש בה חילוקים בין העבירות: בעבירות קלות - די בשעיר עצמו כדי לכפר עליהן, אבל בעבירות חמורות - אין השעיר לבדו מכפר עליהן, אלא בצירוף התשובה.

ינה של תורה

ביאורים בעניני הפרשה על דרך ההסידות

"משל לחולה" – בעבודת השי"ת

מדוע הוצרך משה להזהיר את אהרן "שלא ימות בדרך שמתו בניו"? / הייתכן שנדב ואביהוא, "קרובי" הקב"ה, חטאו? / מהי הסכנה ב"חולי האהבה" להשי"ת? / ומה מתרחש למי שמשיג רק מ"ט "שערי בינה"?
מעשה נדב ואביהוא – אהבת ה' עד כלות הנפש

אחרי מות שני בניו, נדב ואביהוא, נצטווה אהרן לבלתי בוא אל הקודש, אלא ביום הכיפורים בעת הבאת הקרבנות המיוחדים לו. ונסמכה לציווי זה אזהרה חמורה, "ולא ימות" – "שאם בא הוא מת", ולא הסתפק בזה הקב"ה אלא ציווה את משה להזכיר לאהרן שבניו מתו משום שנכנסו אל הקודש, והרי הוא מזהיר "שלא ימות בדרך שמתו בניו" (ויש פרשתנו ופרש"י).

ויש לתמוה:

ברור ופשוט שאם יצטווה אהרן מפי הגבורה שלא להיכנס אל הקודש, יציית לציווי זה, ומדוע הי' צורך באזהרה חמורה כל כך, שבאם יבוא אל הקודש בלא עת, עונשו מיתה?

ויש לבאר את ענין חטא שני בני אהרן, שבוודאי היו גדולים וקדושים ולטוב וקדושה נתכוונו, ומכל מקום שולל הכתוב דרך זו בתכלית ואוסר על אהרן לילך בה. וגם יש להפיק מציווי זה הוראה לכל איש ישראל בעבודתו את קונו, וכפי שיתבאר.

אהבה להשי"ת עד "כלות הנפש"

כאשר ניחם משה את אהרן על מות בניו, אמר אודות נדב ואביהוא שעליהם כיוון הקב"ה באמרו "בקרובי אקדש". והוסיף שעתה הוא רואה שנדב ואביהוא "הם גדולים ממני וממך", שכן דווקא אותם כינה הקב"ה בתואר "קרובי" (שמיני י, ג ובפרש"י).

וכאשר מתבוננים בגודל מעלת נדב ואביהוא, "קרובי" של הקב"ה, הרי לא שייך לומר בשום אופן שהם נכנסו אל הקודש בעבירה ח"ו.

ומבואר בזה באור החיים הקדוש (ריש פרשתנו), שאכן בכניסתם של נדב ואביהוא אל הקודש לא הי' עניין של חטא ועון:

נדב ואביהוא השתוקקו ונכספו להתקרב עוד ועוד אל הבורא, ומגודל הצימאון לאור פני מלך חיים "לא נמנעו מקרוב לדביקות נעימות... עד כלות נפשותם מהם", והוא מה שמספר הכתוב "בקרבכם לפני ה' וימותו", שקרבו אל הבורא עוד ועוד, עד שפרחה נשמתם מגופם מעוצם הכיליון והתשוקה.

ואף שכוונתם הייתה לקרבה אל הבורא, מכל מקום ציווה השי"ת את אהרן ובניו הנותרים לבלתי התנהג כן, כי סדר העבודה צריך להיות באופן שהנשמות מלוכשות בגופים דווקא:

הכוונה והתכלית בבריאת העולם היא מה ש"נתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים" (תנחומא נשא טז. תניא פל"י), והיינו שבני ישראל יקדשו ויזככו את גופם הגשמי ואת שאר הדברים הגשמיים שבעולם, על ידי קיום המצוות וניצול הגוף והגשמיות לשם שמים ולעבודתו ית', וכך יזככו כל ענייני העולם הגשמיים, עד אשר יהי' העולם כולו ראוי להיות דירה ומשכן לו ית'.

ולזאת, צריך האדם ליהדר תמיד שלא לבוא לידי כלות הנפש ושיבתה למקור חוצבה, אלא לעבוד את השי"ת כאשר נשמתו מלוכשת בגוף (וראה לקוטי שיחות חל"א עמ' 178 ואילך).

ומעתה יש לבאר את ציווי ה' לאהרן ואת האזהרה ד"ולא ימות", שבפנימיות העניינים, התיבות "ולא ימות" הן חלק מן הציווי עצמו:

הציווי לאהרן בא לאחר שנכנסו בניו אל הקודש ונכספה גם כלתה נפשם אל הבורא ושבחה אל מקורה, ועל זאת מזהיר הקב"ה את אהרן שלא יבוא גם הוא למצב זה של קרבת אלוקים עד כלות הנפש: "ואל יבוא בכל עת אל הקדש... ולא ימות", דהיינו שיש לו ליהדר שלא יבוא אל הקודש באופן המביאו לכלות הנפש ומיתה.

חולי האהבה של אהרן ובניו

ובזה יש גם ליתן נופך במשל שמשלו חז"ל (הובא בפרש"י עה"פ) על ציווי זה: "משל לחולה שנכנס אצלו רופא אמר לו אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב. בא אחר ואמר לו אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב שלא תמות כדרך שמת פלוני, זה וזרו יותר מן הראשון. לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן".

במשל זה משול אהרן לחולה שהי' חומו רב, והשתוקק וכסף לאכול צונן ולשכב בטחב, והרופא הזהיר את החולה שלא יעשה כן, שלא ימות כמו פלוני שעבר על אזהרות אלו ומת.

והנה, לא לחינם נקטו חז"ל משלם גבי חו"ה, משום שאכן אהרן ובניו היו במעמד ומצב של חולי. אהרן ובניו היו אוהבים את השי"ת אהבה רבה ויתירה, עד שבאו למעמד ומצב של "חולת אהבה אני" (שה"ש ב, ה), דהיינו שליכם נמשך אל הבורא באהבה עזה שאין לה רווי, כאותו חולה שמתאוה ומשתוקק להפיג חומו על ידי אכילת צונן ושכיבה בטחב.

והנה, במשל החולה כתב רש"י שהרופא שהזהיר את החולה "אל תאכל צונן ואל תשכב

בטחב", לא פעל עליו כל כך, ורק השני שהוסיף והזהיר "שלא תמות כדרך שמת פלוני", הוא פעל עליו באמת ו"זירזו יותר מן הראשון". וטעם הדבר הוא משום שתשוקתו של החולה להפיג את חומו הנורא היא כה עזה, עד שאינו מקשיב לצו רופאו והוא מסתכן בנפשו, ורק כאשר מודיעים לו שפלוני מת בפועל מאותו עניין, הרי זה מרתיעו ומונעו ממעשים אלו.

ועל דרך זה הוא בנמשל, שאהרן ובניו היו בתשוקה עצומה להתקרב להשי"ת, ואף שידעו שעל ידי ההתקרבות היתירה והכניסה אל הקודש יכולים הם לבוא לידי כלות הנפש, מכל מקום לא נרתעו מזה, עד שנדב ואביהוא נכנסו בפועל וכלתה נפשם מהם. ועל כן ציווה השי"ת למשה להזהיר את אהרן ובניו הנותרים, שלא ינהגו גם הם כן, וזאת, בכדי שלא ימותו כדרך שמתו נדב ואביהוא, ורק כך אפשר הי' לעצור בעד תשוקתם ו"חוליי" האהבה להשי"ת של אהרן.

ויומאת הדבר על פי המבואר בטעמי המצוות להאריז"ל (פר' וירא), ש"חולה" הוא בגימטריא מ"ט, לפי שמשיג השגות עליונות ורוחניות ב"מ"ט שערי בינה", אך עדיין חסרה לו תכלית ההשגה וההתאחדות בכל חמישים שערי בינה. ומשום כך הוא בגימטריא חולה, לפי שמשותק ותאב להשיג ולהגיע גם לשער הנו"ן, וכל זמן שאינו משיגו הרי התשוקה הבלתי מושגת היא עניין של חולי.

איזו אהבת ה' נדרשת מכל יהודי?

והנה, אף שאזהרה זו נאמרה לאחר מעשה שני בני אהרן "קרובי ה'", והזהר בזה אהרן שהי' גם הוא בדרגת חולי אהבה אל הבורא ית"ש, מכל מקום יש ללמוד מזה הוראה לכל איש ישראל:

הציווי "ואהבת את ה' אלקיך" (ואתחנן ו, ה) מתייחס לכל יהודי באשר הוא, גדול וקטן, שקורא קריאת שמע פעמיים בכל יום, ואילו מופנה ציווי השי"ת "ואהבת את ה' אלקיך". ואפילו קטן ממש, הרי מבין ומשיג שהקב"ה הוא זן ומפרנס לכל, ואביו ואמו והוא בכלל, ובא מזה לאהבתו ית'.

ובנוגע לאופנה של אהבה זו שנצטוונו עלי', כתב הרמב"ם (הל' תשובה פ"י ה"ג) ש"האהבה הראוי' הוא שיאהב את ה' אהבה גדולה יתירה, עזה מאוד, עד שתהא נפשו קשורה באהבת ה' ונמצא שוגה בה תמיד, כאילו חולה חולי אהבה". והיינו שכל איש ישראל שייך להגיע לדרגת חולי אהבת ה', וכפי שממשיך שם (ה"ה) ש"כשמלמדן את הקטנים ואת הנשים וכלל עמי הארץ . . מגלים להם רז זה מעט מעט, ומרגילין אותן לענין זה בנחת".

ומכיוון שכן, הרי יש להורות לכל יהודי ולהזהירו, שכאשר יבוא לדרגת חולי אהבה לה', הנה "לא ימות כדרך שמת פלוני", ולא יתנתק מן העולם הגשמי, כי אם ימלא תפקידו ושליחותו, נשמה בגוף, בזיכך וקידוש עולם הזה התחתון הגשמי, לעשותו דירה ומשכן לו ית'.

נעלית ביותר, שהרי יצא בשלום מן הקודש, ובוודאי אין לפרשם כפשוטם:

החילוק בין ענינו של הכהן הגדול לענינם של שמעי' ואבטליון הוא, שהכהן הגדול ענינו קו העבודה והתפילה (בפרט במוצאי יום הכיפורים שמתפללים בו ה' תפילות), ואילו שמעי' ואבטליון היו נשיא ואב בית דין, שענינם לימוד התורה.

והנה, כשראה הכהן הגדול שהציבור הולך אחר שמעי' ואבטליון, היינו שמגדילים את כבוד התורה למעלה מכבוד התפילה, העיר להם שאף שנכון הדבר לגבי שמעי' ואבטליון עצמם, שהם "בני עממין", והתורה שייכת גם לגרים (כדאיתא במדרש (פרד"א פמ"א. ועוד) שבמתן תורה היו נוכחים כל בני ישראל, "את אשר ישנו פה גו' ואת אשר איננו פה" (נצבים כט, ד), כולל גרים), אבל בני אברהם יצחק ויעקב - עיקר מעלתם היא בעבודת התפילה, שהיא זכות מעלת אבות (וכמו שמזכירים בתחלת התפילה "אלקי אברהם כו").

וענו לו שמעי' ואבטליון, שאפילו אהרן הכהן, שעבודתו עבודת התפילה - הי' "אוהב שלום ורודף שלום" (אבות פ"א מ"ב), היינו שנזקק גם למעלת התורה, שניתנה לעשות שלום בעולם (ראה רמב"ם סוף הלכות חנוכה). ואילו בן אהרן שאינו נוהג בדרכי אהרן, היינו שמסתפק בתפילה בלבד, ואינו כולל בעבודתו גם את התורה - הנה "לא ייתי כו' לשלם", שחסר אצלו עניין השלום.

מדוע צריך הכהן הגדול ביום הכיפורים להיות נשוי?

וכפר בעדו ובעד ביתו

ביתו זו אשתו
(סו, ו. יומא בתחילתה)

לכאורה תמוה: איך אפשר שדוקא בשעת קדושה והתעלות זו, עבודת הכהן הגדול בקודש הקדשים ביום הכפורים, צריך הוא להיות נשוי? ואדרבה - הרי מצינו ש"ז' ימים קודם יום הכפורים מפרישין כהן גדול מביתו" (שם), להרבות בקדושתו ופרישותו.

ויש לומר, שמענה לתמיהה זו רמזו בלשון הכתוב שממנו לומדים דין זה - "וכפר בעדו ובעד ביתו":

ביום הכפורים נדרש מהכהן הגדול להתעלות בדרגת קדושתו, עד שלא יראה בכל עניני העולם אלא את תכליתם ומטרת בריאתם - כדי לשמש בהם את קונו. ובאופן זה מתייחס הוא גם לחיי הנישואין - שכל מהותם היא המטרה של הקמת בית בישראל. ולכן אינו קורא לאשתו "אשתו", כי אם "ביתו", כדברי ר' יוסי (שבת ק"ח, ב): "מימי לא קריתי לאשתי אשתי כו' אלא לאשתי ביתי".

גם כהן גדול נזקק למעלת התורה

וכל אדם לא יחי' באהל מועד

כבואו לכפר בקדש עד צאתו וכפר

בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל

ח"ד, מעשה בכהן גדול אודר שיצא מבית המקדש והיו אולי כולי עלמא בתרי, כיון דחזינוהו לשמע' ואבטליון, שבקדוהו לדירי' ואולי בתר שמעי' ואבטליון. לסוף אתו שמעי' ואבטליון לאיפסורי מיני' דכהן גדול, אמר להן ייתן בני עממין לשלם. אמרו לי, ייתן בני עממין לשלם דעברין עוברא דאחרן, ולא ייתי בר אחרן לשלם דלא עבדי עוברא דאחרן (סו, ו. יומא ע"א, ב)

יש לבאר תוכן דברי הכהן הגדול, שהי' בדרגא

הידושי סוגיות

עיון ופירוש בסוגיות הפרשה

בהא דיו"ט הי' עושה כה"ג בצאתו מן הקודש

יתלה ב' הגירסאות שבנוסח המשנה גבי יו"ט זה, בב' טעמי היו"ט – אם הוא על הצלת כה"ג שיצא חי מן הקודש, או על הצלחת עבודת היום / יפלה בשיטת הרמב"ם שנראה ששילב ב' הסברות יחד, ויבאר בעומק דלהרמב"ם היציאה מן הקודש היא חלק ממעשי עבודת היום

על נוסח הנ"ל, ושם ביאר ההכרח לנקוט כן בפ' המשנה, דהוא לפי דודאי אין לומר שעשו יו"ט בעיצומו של יום הקדוש תיכף בצאתו מן העבודה, אלא ודאי הי' למחר (ועיי"ע אבודרהם על סדר עבודה, מאירי יומא כאן, סידור יעב"ץ בתחילת דיני עשי"ת).

אולם בס' שושנים לדוד על משנה דיומא כאן כבר דחה ההכרח שאין הסעודה באותו היום מצד התענית, שהרי "אפשר . . שהי' נמשך עד הערב אחר הטבת הנרות עד שלובש בגדי עצמו [כל' רישא דמתני' כאן], והולך בכבוד מתהלך בתומו, באופן שכשהגיע לביתו הי' לילה ויהי' בצאתו דוקא". וראה בס' יעב"ץ שם שכ' "הרבה מהשנים לא הי' כה"ג יכול להגיע לביתו קודם חצות הלילה מפני דוחק העם העובר ורובי הגדול כו'". ע"ש. ועייין גם במאירי יומא שם, דמשמע שפשוט פירוש המשנה

תנן ביומא ע. בסוף עבודת כה"ג ביוה"כ "ומלוין אותו עד ביתו ויום טוב הי' עושה לאוהביו בשעה שיצא בשלום מן הקודש". והנה אית ספרים דלא גרסי "בשעה שיצא" אלא "ע"א שיצא". והחילוק ברור, דלהך גירסא לא באנו לומר זמן היו"ט אלא רק לבאר טעמו – שהשמחה היא על יציאה זו גופא. וכן נקט הרמב"ם ספ"ד מהל' עבודת יוהכ"פ (וכ"ה גירסתו במשנה בפיהמ"ש שלו).

ובס' עבודת ישראל (לר"י קמחי) על נוסח סדר עבודה ליוה"כ אכן פי' ד"אין הכוונה שמיד בצאתו מן הקדש הי' עושה היו"ט באותו היום שהרי הי' מתענה, אלא למחר הי' עושה אותו, וזהו דקדוק הרמב"ם שכתב ויו"ט הי' עושה על שיצא בשלום מן הקדש ולא כתב בצאתו אע"פ שהוא יותר לשון קצר . . האריך בלשונו לאשמועינן כי למחר הי' עושה". וכ"כ בעבודה תמה

היא שהי' היו"ט בערב.

ומעתה שוב יל"ע בטעם הגירסא "על שיצא", מה הכריחם לשלול דהכוונה היא על זמן היו"ט, שהוא במועד צאתו מן הקודש. וי"ל דתליא בין ב' הטעמים שמצינו לומר על יו"ט זה (עיי' במחזיק ברכה להחיד"א או"ח סרי"ט שהאריך בב' טעמים אלו). דאפ"ל שהי' זה בתור הודאה על שיצא ממקום סכנה, ע"ד דין ארבעה שיצאו מן הסכנה שצריכין להודות כו' (ברכות נד:), וכפשטות הל' "יצא בשלום מן הקודש", פי', כי אם אינו ראוי לא הי' יוצא חי מן הקודש (עיי' יומא נב: ובפיהמ"ש שם), ולפ"ז אין היו"ט שייך לגוף העבודה, אלא לענין צדדי ופרטי דהצלת חייו. אבל עוד מצינו דטעם היו"ט הי' על הצלחת עבודתו גופא, "לפי שנתרצו מעשיו לפני השם ב"ה ויצא בשלום" (אבודרהם שם), או משום "רוב שמחתו . . . כי עמד לשרת לפני ה' לפני ולפנים" (מחזיק ברכה שם, בשם ר' יצחק זרחי' אזולאי). ובמאירי יומא שם נקיט דהוא משום ש"לא אירע בו שום פסול ולא שום מקרה רע". וא"כ י"ל דהגירסא "בשעה שיצא בשלום כו'" ס"ל שהיו"ט הוא על הצלחת גוף עבודת היום כו' (ולא על שיצא משם חי), ולכן לא גרסי "ע"פ שיצא", כי היציאה אינה סיבת היו"ט, ורק שזמנו של היו"ט הוא אז, וזהו לפי שכשנעשה מיד ביציאה יהי' מודגש שהיו"ט בא בקשר להצלחת העבודה שסיים זה עתה (והל' "יצא בשלום כו'" אינו אלא משום שיציאה בשלום היא סימן על שהעבודה נתקבלה, אבל לא שהיו"ט הוא על עצם היציאה בשלום בלי פגע). משא"כ הגורסין "ע"פ שיצא בשלום מן הקודש" ס"ל שהיו"ט הי' הודאה פרטית של הכה"ג על הצלתו בשלום.

ומעתה יש מקום לדון בשיטת הרמב"ם בעצם מה שטרח להביא הך ד"ויו"ט הי' עושה כו' בפסקי הלכותיו (שאין דרכו להביא אלא דינים וחיובים), דלכא"ל כנ"ל אי"ז אלא סיפור דברים ממנהג פרטי שנהג בו כה"ג בפועל. ואפי' את"ל שהי' חייב להודות כו' (כהשקו"ט דלעיל) – עדיין צ"ע על הרמב"ם, שהרי מ"מ אין חיוב זה שייך להל' עבודת יוהכ"פ, והרי לגירסתו אין כאן אלא מנהג הודאה פרטית שאינו כלל חלק מעניני עבודת יום זה.

או"ם באמת בל' הרמב"ם מודגש שהיו"ט לא הי' (רק) שמחה פרטית שלו על שניצל מאיזה פגע. דהנה במשנה הלשון "ומלוין אותו עד ביתו ויום טוב הי' עושה לאוהביו", ואילו הרמב"ם שינה בשתים: (א) נקט "וב"ה העם מלוין אותו עד ביתו", ובזה הוסיף על המשנה. ועיין בגמ' שם עא: שמסופר "והיו אזלי כולי ע"מא בתריי", מיהו לא מצינו שהודגש שם שכן הי' בכל פעם. (ב) הרמב"ם השמיט תיבת "לאוהביו" שבמנתי. והיינו שרצה הרמב"ם להשמיענו בהנך שינויי לשונות שיטתו בזה, שהיו"ט של הכה"ג (לא הי' שמחה פרטית שלו, שחגג עם אוהביו בלבד, אלא) הי' שייך ל"כ"ה העם" שליוו אותו עד ביתו (ולכן השמיט תיבת "לאוהביו").

ועכצ"ל, שלדעת הרמב"ם, אף שהיו"ט הי' "על שיצא בשלום מן הקודש" [ולא על עצם עבודת יוהכ"פ], כגירסתו, מ"מ שייך הוא להלכות עבודת יום הכפורים, ולכן השתתפו כ"ה העם בהלוייו והיו"ט שעשה, כיון שעבודתו ביוהכ"פ עושה הכה"ג בתור שלוחם ובא כוחם של כל ישראל. ועיין עוד מתני' דיומא יח: שאומרים לו "אנו שלוחי

ב"ד ואתה שלוחנו ושליח ב"ד".

ויובן בהקדים עוד שינוי בל' הרמב"ם לגבי ל' המשנה, דבמשנה אי' בקיצור "ומלוין אותו עד ביתו", והרמב"ם הוסיף "ויוצא לביתו וכל העם מלוין אותו עד ביתו", ולכאור' הוספתו תמוהה שהרי מובן שהכהן גדול הי' "יוצא לביתו", ומדוע ראה צורך להוסיף ולפרש זה. וגם צ"ב מהו הדיוק ביציאה לביתו דוקא, ולמאי נפק"מ לאן יוצא. ומשמע דס"ל להרמב"ם שהיציאה לביתו היא חלק ממעשי היום, ומנאה בהמשך לעוד פרטים ומעשים כו', וזהו שנעשית בליווי כל העם כי שייכת היא למעשי היום שהם בשליחות כל ישראל כו', וי"ל דזהו לפי שהיציאה לביתו הוי גמר וסיום עבודתו ביוהכ"פ, כי ראשית עבודתו היא בזה ש"ז יום קודם יוה"כ מפרישין כהן גדול מביתו", כמתני' דריש יומא, ובגמ' שם יליף מימי המלואים או ממ"ת שעבודת יוהכ"פ דורשת מצב של פרישות הכה"ג מביתו, וא"כ מובן שאין הפרישה

רק ענין צדדי ע"ד דין הפרישה מאשתו רק משום חשש כו' (כביומא ו., וה"ה הכא נימא שהוא רק כדי שיוכל להכין את עצמו כדבעי), אלא הוא דבר השייך ומוכרח למהות העבודה שצ"ל בפרישות מביתו; וא"כ היציאה לביתו הוי דבר המסיים וגומר העבודה.

ומעתה מחזור גם בנוגע ליו"ט שעל היציאה, דאף שלגירסת הרמב"ם הוא על היציאה הפרטית שלו בשלום (ולא הודאה על העבודה שבשליחות כל ישראל), ולאידך הי' יו"ט זה שייך לכל העם (שהיו מלוין אותו), אבל הרי גם היציאה מן הקדש היא חלק ממעשי הכה"ג ביום זה (שלא נגמרה בשלימותה עד שנמצא בביתו), שכולם עשה הכה"ג – שלוחם של כל ישראל, וא"כ שפיר גם השמחה "על שיצא בשלום מן הקדש" (היינו השמחה על גמר העבודה), אף היא שמחת כל העם כולו ושייכת שפיר למעשי יוה"כ.

שינה טובה

סדר השכיבה והקימה

במענה למכתבו . . בו כותב אודות זמן השכיבה וזמן הקימה שלו, ושואל דעתי, האם מתאים הסדר, או שיש לשנותו.

והנה נקודת הבוחן בהאמור צריכה להיות על דרך המבואר בהלכות תלמוד תורה לרבנו הזקן, בהנוגע למלמד, שאין לו להיות נייעור בלילה באופן שלא יוכל ללמד היטב למחרת בבוקר (ראה הלכות תלמוד תורה סעיף יב פרק א), שמוכן שעל דרך זה הוא גם כן בהנוגע לתלמוד תורה לעצמו. וכיוון שמספר השעות לשינה, לא בכל אדם שוות הן, ותלוי בתכונת הגוף ובהרגל וכו'.

והשיעורים המובאים בפוסקים הם על דרך המיצוע והרוב, כי התורה על הרוב תדבר.

צריך לבחון בעצמו מספר השעות הדרושות לו לשינה, למען אשר בקומו יוכל ללמוד בהבנה הדרושה, ועל פי זה יקבע גם זמן השכיבה והקימה, ומוכן שבכל אופן צריך להיות שמור זמן הקריאת שמע בבוקר, ובעיקר נוגע זה בימות החמה.

(אגרות קודש חו"מ עמ' פט-צ)

לעבוד את ה' בשינה

יש לעבוד את ה' לא רק בתפילה, בלימוד תורה ובעשיית מצוות, כי אם גם - כלשון הרמב"ם - "במאכלו ובמשקהו כו' ובמשאו ובמתנו" (הל' דעות רפ"ה, וראה שו"ע אדמו"ר הזקן או"ח סקנ"ו, ס"ב), בכל העיסוקים, כולל אפילו בשינה (ראה רמב"ם שם ספ"ג. וראה ב"ר (פ"ט, וא"ו): שינה טובה מאד. וראה צוואת הריב"ש סכ"ז). שכן יהודי צריך להכין עצמו לשינה במידה כזו שגם השינה תתרום לדרגה של "עבודה", דבר שהוא אחד ההסברים והתוכן העמוק יותר של "קריאת שמע שעל המיטה".

סגולה לפחד בלילות

במענה על מכתבך.

הנה תדקדק באמירת קריאת שמע קודם שתלך לישון, וכן גם בעת השינה תהיה לבוש בטלית קטן, ושתבדוק הציציות שלו שכשרות הן ושמונה חוטים בכל אחת ואחת, ולפני אמירת הקריאת שמע הרי מלבד ליל שבת ולילי יום טוב, תרשום לעצמך אם חסרת מה בלימודך במשך היום שלא לשכוח למלאות החסר למחר, וכשתעשה כל זה תשכב ולא תפחד ושכבת וערבה שנתך.

(אגרות קודש חו"מ עמ' כט-ל)

דרכי החסידות

שיחות ומכתבים בעניני עבודת ה' מכ"ק אדמו"ר
מוהריי"צ מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

נגינה בשעת התפילה

"כל בעלי השיר יוצאים בשיר ונכנסים בשיר". שיר פירושו טבעת המקשרת את החבל. יוצאים בשיר ונכנסים בשיר זה רצוא ושוב. השיר והזמרה בשעת התפילה יש בהם משום סגולה עצמית להוציא את הנפש הבהמית ולברר את הטוב וכן לעורר את הכוונה הפנימית"

בשעת התפילה שר משה רבינו לעצמו

שמחת תורה תרס"א בערב, בשעת הקידוש לפני ההקפות, דיבר הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק [מוהרש"ב נ"ע] ביאור נרחב משולב כמה סיפורים מזקני החסידים, בעניינים המבוארים ב"קונטרס התפילה", שבמשך שנת תר"ס נלמד ברבים במאות מקומות במדינה ומחוצ למדינה.

באותה שיחה, התעכב הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק במיוחד על מנהג החסידים לנגן בשעת התפילה, פעם בניגון שמחה, פעם בניגון מרירות, פעם בניגון של רצוא, פעם בניגון של שוב, פעם בניגון של כלות הנפש ופעם בניגון של אהבה בתענוגים, וכל הניגונים האלה מנוגנים בהתלהבות החב"דית המיושבת, בדכיקות ובגעגועים למרומם ולנעלה.

השירה בתפילה החלה במשה רבינו. כתוב "אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת". שירה זו שר משה רבינו יחד עם בני ישראל. ואילו בשעת התפילה שר משה לעצמו. משה רבינו הי' חב"די. משה הינו הדרגא של חכמה, שלימות החכמה היא על ידי בינה ודעת, הכלולות בחכמה, ומשלימות אותה. האותיות ו"ד שהן המילוי של האות י' משלימות אות זו. י' - חכמה. משה רבינו, שמדריגתו היא חכמה דאצילות במילואה - הינו חב"די, וחב"די שר ומנגן בשעת התפילה.

"כל בעלי השיר יוצאים בשיר ונכנסים בשיר"

הרבי - רבינו הזקן - יסד את דרכי החסידות על בסיס נאמן. נגינה בכלל, ובשעת התפילה

בפרט, היא אחת מדרכי החסידים.

ר' משה ווילנקר ור' פנחס רייזעס, מתלמידי ה"חדרים" הראשונים של רבינו הזקן, סיפרו, שעוד בתחילה, לאחר הבחינה בלימודים, שלחם רבינו הזקן אל משה זלמן איש השדה (פלדמן) שילמד אותם ניגונים.

משה זלמן היה יהודי בשנותיו האמצעיות, יהודי למדן, עסק בחסידות, והיה שתקן גדול. הוא הי' מנגן חזק. בימים הנוראים ובימים טובים שימש כבעל תפילה אצל הרבי, וברוב ימי הקיץ היה לוקח ספר בידו, יוצא אל מחוץ לעיר אל השדה ללמוד ולנגן. נגינתו היתה שם דבר בכל הסביבה. כן היתה מפורסמת הנהגתו באהבת השדה, ומשום כך כינהו בשם משה זלמן איש השדה (פלדמן).

פעם אחת - מספרים החסידים ר' משה ווילנקר ור' פנחס רייזעס - נכנס הרבי אל בית המדרש הקטן, בו ישבו הם ועוד מספר אברכים ולמדו, התיישב ליד השולחן, נשען על ידיו הקדושות ושקע בדביקות למשך זמן. כשהתעורר מדביקותו, למד בעל פה המשנה הבאה (שבת פ"ה משנה א'): :

"במה בהמה יוצאה ובמה אינה יוצאה". זמן התפילה הינו ה"שבת" של יום החול. "במה בהמה יוצאה" - על ידי איזו עבודה בתפילה אפשר להוציא את הנפש הבהמית. דרגות שונות בנפש הבהמית: גמל, נאקה, חמור, סוס, וכלפי כל דרגא יש סדר עבודה מיוחד. ברם, העבודה הכללית היא ש"כל בעלי השיר יוצאים בשיר ונכנסים בשיר". שיר פירושו טבעת המקשרת את החבל. יוצאים בשיר ונכנסים בשיר זה רצוא ושוב. השיר והזמרה בשעת התפילה יש בהם משום סגולה עצמית להוציא את הנפש הבהמית ולברר את הטוב וכן לעורר את הכוונה הפנימית."

ב"תורה" זו קבע הרבי בקרב החסידים את העבודה שבלב, עורר בהם את כח הנגינה ומסר לחסידים את הכוח שקול הנגינה יעורר את הכוונה.

זה היתרון בתפילה לגבי תורה. שכן, חסידות יכולים ללמוד הרבה אנשים, כי בחסידות ישנם הרבה עניינים, שרבים אפשר להם להבינם, אבל ישנם גם כאלה שאי אפשר להם להבינם. ואילו להתפלל תפילה חסידית יכולים הכל, לא רק רבים אלא כולם.

התפילה היא במקום התמידין, וידוע שרזא דקורבנא עולה עד רזא דאין-סוף (ראה זח"ב רלט, א. זח"ג כ"ב). תפילה חסידית של חסיד פשוט בעל קבלת עול, עולה עד רזא דאין סוף. על החסידים להתאמץ בעבודת התפילה, ואלקי אבותינו רבותינו הקדושים יהיה בעזרם.

שיחה קדושה זו ארכה, תוך הפסקות קטנות, שעות אחדות. רק בשעה שלש אחרי חצות הלילה הלכו ל"הקפות", ואחרי השעה חמש - לפנות בוקר - סיימו את ההקפות הליליות.

(תרגום מספר השיחות ה'תש"ב עמ' 134 ואילך - ספר השיחות בל"ק ה'תש"ב עמ' קכה ואילך)

שיחות קודש

דברות קודש בעניני הנדאה, הדרכה
והיוזק בעבודת השי"ת

החובן שפסדור זה הובא כאן בסגנון שנאמרו הדברים ע"י
רבינו, מלכד שטיי עריכה קלים לחקל על הלומד

קירוב ה'בריות' לתורה מתוך אהבה

פרקי אבות פרק א'

בפרשה: "בזאת יבוא אהרן אל הקודש בפר בן
בקר וגו'" (פרשתנו טו, ג).

ולעומת זאת - "בריות" - אסורים להכנס
לביהמ"ק בכלל, שהרי אסור להכנס לביהמ"ק
שלא לצורך עבודה (רמב"ם הל' ביהמ"ק פ"ז הי"ט), ובלשון
חז"ל (ראה אנציק' תלמודית (כרך ג) ערך ביאת מקדש בתחילתו.
וש"ס) נקרא "ביאה ריקנית" - דיש לומר הרמז בזה,
ש"ריקנית" מורה על מעמדו ומצבו של אדם שהוא
"ריק" .. ואדם ריק - אסור לו לבוא לביהמ"ק.

וכיון שכן, הרי, כשמדובר אודות אהרן כה"ג
- יש לו ברירה לעמוד בביהמ"ק אצל המזבח
ולעבוד עבודתו.

לא להסתפק בעבודת המקדש, להתעסק עם 'בריות' ולקרבת לתורה

ואף על פי כן, לא הסתפק אהרן בעבודתו
בביהמ"ק, אלא התעסק גם עם "בריות" - לקרבן
לתורה, ועוד זאת - שהתעסקותו עם הבריות
לקרבן לתורה היתה מתוך אהבה.

ומזה מובן גם בנוגע לכל אחד ואחד מישראל,
שנקראו "ממלכת כהנים" (יתרו יט, ו), "כהנים
גדולים" (בעה"ט עה"פ) - שכאשר משהו טוען
שעבודתו היא בביהמ"ק להיותו בדוגמת הכה"ג
.. אומרים לו, שאף על פי כן צריך לעסוק גם עם
בריות לקרבן לתורה, ולעשות זאת (לא בדרך כפי'
והכרח, אלא) מתוך אהבה - שזהו גם תוכן הענין
ד"טוב עין הוא יבורך כי נתן מלחמו לדל" (משלי
כב, ט), שנוסף על עצם הנתינה מלחמו .. לדל ..
צריכה להיות הנתינה באופן ד"טוב עין", בסבר
פנים יפות כו'.

"תפארתו וכבודו שיהי' יושב בביהמ"ק כל היום"

...אפילו בנוגע ל"בריות" אמרו חז"ל (אבות פ"א
שלומדים בשבת זו) מ"ב) "הוי מתלמידיו של אהרן כו'
אוהב את הבריות ומקרבן לתורה", היינו, שלא זו
בלבד שהשתדל בקירובן לתורה, אלא עוד זאת,
שעשה זאת מתוך אהבה.

והגע עצמך:

אהרן - הי' כהן גדול, ש"תפארתו וכבודו שיהי'
יושב במקדש כל היום, ולא יצא אלא לביתו בלבד
.. ויהי' ביתו בירושלים ואינו זו משם" (רמב"ם הל' כלי
המקדש פ"ה ה"ז), היינו, שנוסף לכך שמקומו האמיתי
של כל אחד ואחד מישראל הוא בארץ ישראל ..
הנה בארץ ישראל גופא מקומו של הכה"ג הוא
בירושלים ובבית המקדש, ועד כדי כך, ש"עובד
כשהוא אונן, שנאמר (אמור כא, יב) ומן המקדש לא
יצא ולא יחלל, כלומר ישב ויעבוד עבודה שהי'
עוסק בה ואינה מתחללת" .. (רמב"ם הל' ביאת המקדש
פ"ב ה"ו).

אהרן הכהן יכול לבוא "בכל עת" אל הקודש

ומעלה יתירה באהרן הכהן לגבי שאר כהנים
גדולים - ששאר כהנים גדולים מקומם בביהמ"ק
אבל לא בקדש הקדשים, שאינם נכנסים לשם
אלא מיום הכפורים ליום הכפורים, "אחת בשנה"
(ס"פ תצוה. פרשתנו טו, לד), מה שאין כן בנוגע לאהרן
(וכן משה) - מצינו במדרש (ראה שמו"ר פליח, יח. ויק"ר
פכ"א, ז) שיכול לבוא אל הקודש בכל עת שירצה,
אלא שאז צריך לעשות את כל הענינים האמורים

